AUSTAVINDEN

ARG INNHOLD NR 2

REFERATER
FØRSTE DEL AV VIDREKS HISTORIE
(Martin Indregard)
ORDET FRITT
LITT LETTERE STOFF

Løssalg kr. 3,-

TINGENES TILSTAND

Til opplysning bør vi nevne at medlemskap tegnet i 1979, gikk ut den 31. 12. samme år, etter vedtak på allmannamøte. Det vil si at man må tegne medlemskap på nytt igjen. Årskontigenten er på 10,- kr pr. person. I skrivende stund Vidrek Grendelag 60 medlemmer, og flere håper vi kommer etter hvert.

Første nummer av AUSTAVINDEN hadde et opplag på 45, og muligens må vi trykke noen nye nummer av dette. Men for at avisen skal komme ut, må vi ha stoff fra leserne. Spesielt artig ville det være om leserne kom med flere innlegg til "Ordet Fritt". Men vi gjentar: Alt er av interesse.

SIDEN SIST

"Austavinden" ønsker alle sine venner både i og utenfor bygda "Godt Nyttår!"

Vi skulle så gjerne ha startet med å fortelle om en masse positive svar fra stat og kommune på våre forskjellig prosjekter, men så fort går det vel ikke. Men alt er i godt gjenge.

Derimot har vi fått mange bevis på at folk er interessert i Grendelaget. Vi har t til og med fått flere forespørsler om abonnement på "Austavinden", og det er noe vi setter pris på. Det er s- like ting somm får folk til å gå på med krum hals.

Juletrefesten må vi vel si blei bra. Refærat senere i bladet. Guttene oppførte en liten en-akter, "Modæne Skole" som vi synes de kom flott fra. Honnør både til instruktører og aktører.

Vi var også imponert over barnegruppa som bidrog til underholdningen med flere sanger.

Skolen var pyntet til festen med dekorasjoner og julepynt, alt laget av barnegruppa. Der har både ungene og lederene grunn til å være kry, og vi til å takke dem alle.

Besøket vi fikk av dukke-teateret fra Narvik, var også riktig vellykket. Vi tror at både gammel og ung frydet seg over julenissenes tur med Ofotbanen. Vi kunne føle spenningen hos ungene, da stakkars Harepus ble alene med reven, men heldigvis (og ikke minst takket være han Vidar) så gikk alt bra. Vi takker utøverene og ønsker dem velkommen tilbake.

Vi har fått brev fra ho Magna i Mellastua. Spør om det var koselig. Ho hadde lest i avisene at Grendelaget var starta. At vi hadde kalla bladet vårt "Austavinden", syntes ho var riktig treffende.

Her er et lite utdrag av brevet:

"Jeg drar på smilet, for den ordinære austavinden må jeg kjenne fra gammelt av. Det var som den reiv og sleit i oss når vi gikk på skolen hos ho Elisabeth Indregård. Jeg ønsker dere lykke til med Grendelaget og sender dere 100,- kr til støtte."

Tusen takk til ho Magna!

AUSTAVINDENS ADRESSE

Jenny Johansen eller
Tore Kongsbakk,
Vidrek
8520 ANKENESSTRAND

D I K T.

Jeg lengter til vidda og skogen
der jeg leka og ferdest som jente.
Jeg lengter til gården og plogen,
der far min har åkrene pløyd.

Og om barndommens dager jeg drømmer
mellom fjella og sjøen der nord.
Et minne om Virak jeg gjemmer
da til kirka jeg fulgte ho mor.

Jeg lengter til koller og lunder,
der kor harepus hopper av sted.
Jeg lengter til strender og runder,
der jeg en gang leka så glad.

Ja, til Virak går støtt mine tanker
når så enslig jeg går her og driv.
Mitt hjerte for hjembygda banker,
hver gang tankene nordetter sviv.

Jeg lengter til lier og daler,
der hvor sola i gull strør sin glans.
Jeg drømmer jeg hugen min svaler
der nord under nordlysets glans.

En utflytta Vidreking,
Magna.

KALDVÆR

Som de fleste sikkert har oppdaget, har det vært kjølig på stedet den siste tida. Gradestokken har vært nede i -20C. Verst var det nok for noen dager siden da vi hadde kuling og frostrøyk på en gang. Det førte til at frostrøyken gikk langt innover land. Den var nok mest for Vidrek, for etter hva AUSTAVINDEN erfarer, har det vært forholdsvis rolig og klart både i Håkvik og Ballangen. Og foreløbig ingen tegn til litt høyere temperaturer. Men ellers har nok vinteren vært rolig, og vi håper at den vil fortsette med det.

JULETREFESTEN

Den 27. desember 1979 (3. juledag) var det nok en gang juletrefest på skolen. Denne gang var det det nystartede Vidrek Grendelag som stod for arrangementet. Det var opprettet en egen julekomite som bestod av: Harry Johansen, Toril Hansen, Gunvor Nygård og Osvald Eilertsen. De skulle ta seg av og forberede festen.

Juletre ble i år gitt av Kåre Ranseth, Saltvik. Treet er visstnok et av de største som har vært ved juletrefester på stedet. I allefall rakk det helt opp til taket i gymnastikksalen.

Utpå ettermiddagen viste det seg å være full oppslutning om festen. Da det var på det meste, ble det telt mellom 80 og 90 mennesker. Det ble mange som måtte vente da man satte seg til bords. Men før det var det gang rundt juletreet, flere ganger. "Maestro" var Steinar Olsen m/trekkspill.

Som sagt var det mange som måtte vente på kaffen. Alle hadde tatt med seg et matfat. Under kaffen ble det vist et skuespill som ble kalt "Modsene Skole".

Utpå kvelden kom julenissen på besøk. Han ble mottatt med "Musevisa" som ble sunget av ungene fra barnegruppa under ledelse av Toril Hansen. Det var nok mange som ventet spent da gavene ble utdelt, og det var ikke bare ungene som fikk. Nissen hadde med gaver til noen av de eldre også.

Stort sett var det en meget vellykket fest. Som sagt var det stort frammøte, og vi ser fram til neste juletrefest om det ikke blir fest før.

DUKKETEATER

For første gang i historien er det blitt vist dukketeater her på Vidrek. Denne historiske handlingen fant sted på skolen den 4. januar. Det var Narvik Dukketeaterlag som stod for forestillingen.

Oppslutningen var god, og det var mange unger. Stykket het "Nissereisa" og handlet om nissene som skulle levere gaver til trolla. Det var en del sanger også, og ungene sang med.

Da stykket var slutt, kunne alle komme bak scenen og se på utstyret. Der var nisser, troll tog o.a. Av teknisk utstyr hadde de med seg noen spesielle lamper. Kvelden ble avsluttet med kaffe og kaker.

OM VIDREKS ELDSTE HISTORIE

(Utdrag av en artikkel av Joh.G. Reppe i Ofotens Tidende, mai 1949)

Gårdens eldste navn var Vidrekar, flertall av vidreki, sted hvor drivved (rekavidr) driver iland, av vidr, ved og reki, sted hvor ting pleier å drive iland.

Etter alt å dømme av de opplysninger som er samlet, må en med noenlunde sukkerhet kunne anta at denne gården er en av Ofotens eldste boplasser, for ikke å si den aller eldste. De oldfunn som er gjort på gården beviser at den var boplass i stenalderen, eller ca. 1000 år før Kristi fødsel.

Hovednæringsveien for de første bosittere og flere av deres etterfølgende generasjener har vært reindrift, fiskeri, jakt og kvegavl, og muligens litt korndyrking. Dette beviser bl.a. den helleristning som for noen år siden ble funnet i gårdens utmark, som forestiller reindrift og fiskerier, de eldste jordebøker, samt de eldste historiske etterretninger om Hålogaland, som finnes i en reisebeskrivelse som kong Alfred den store (død 901) har innskutt i den latinske oversettelsen av Orosius' verdenshistorie.

Fornemme folk (av samme type som Othar i Lenvik, Malangen) hadde sikkert Vidrek på den tid. Hele Skjomendistriktet og fjellene deromkring eiedes og disponertes av eierne av Vidrek, og de finner som oppholdt seg i dette distrikt måtte betale finneskatter til dem, og senere i tiden måtte de også betale skatt til Sverike.

Av de stenalderfunn som er gjort på denne gård navnes: I en aker er funnet 5 eneggede kniver og 3 spydspisser. Et stykke av en skiferkniv. Ved Røsåsen er funnet en enegget kniv av lysegrå skifer av usedvanlig form og størrelse, en enegget kniv av lysegrå skiffer, den foreste del av bladet av en enegget kniv av sortgrå skiffer, mm.

På samme sted er funnet oddstykke av en kniv av brunlig-grå skiffer og en oval stein med fure ette midten og dessuten yderligere 4 skifferkniver og 2 spisser av skiffer.

Ved Hallviken nær Røsåsen er funnet en tverrøks av grågrønn skiffer, en ufullstendig pilespiss av stripet grå skiffer og oddpartiet av en enegget kniv av brun og grønnlig flammet skiffer. (...)

I vår eldste historie (Snorre) nevnes ikke gården Vidrek, men derimot nabogården Saltvik. En har antatt at det gamle Vidrek strakk se fra Skjomen til grensen mot Ballangen, og at Saltvik først er blitt en selvstendig gård i vikingetiden. Råna er en forholdsvis ung boplass og hadde middelalderen bare interesse for det gode laksefisket og som utmarksslåtte.

Når de første innvandrere til Ofoten spesielt valgte denne gård som boplass, kom det selvsagt av at stedet hadde de egenskaper en der

gang stilte til en bekvem boplass. Stedet lå ved sjøen, hadde overflod av brenn- og tømmerskog, godt jakt-terreng, utmerkede beitemarker for rein og husdyr, akerland samt flyndrebunn og eggvær. De to sistnevnte herlighetene ble ganske tidlig fredlyst av oppsitterne på gården.

Gården hadde ingen havn, men i eldre tid spilte dette ingen rolle. Oppsitterne på Vidrek hadde rett til havn og sjøgrunn i Saltvik, og her hadde de gamle skipere på Vidrek sine jektenøst, nøst for slagbåter og andre større båter, stående. Denne rett taler bl.a. for at Saltvik opprinnelig var en del av Vidrek.

I middelalderen eiet som kjent adelsmennene på Bjarkøy Norges. største private jordegods. Blant dette jordegods var også 3/4 av gården Vidrek.

Erling Vidkunssøn til Bjarkøy døde i 1355, og da han ikke etterlot seg livsarvinger, gikk hans formue over til hans nærmeste slektninger. Vidrek tilfalt ridder Otto Rømer, og etter hans død til datteren, fru Inger til Østråt, som var gift med adelsmannen Nils Henrichsen Gyldenløve.

Fjerdedelen av gården eiedes av en Cecilie, som brukte hele Vidrek. Hun må ha vært en oppriktig katolikk, for omkring 1400 ga hun sin del av gården til erkebiskopstolen i Nidaros for sin sjelefred.

Da erkebispestolen var kommet i besittelse av en del av gården, ville den gjerne ha det hele. I tiden 1420 - 1435 kjøpte erkebiskop Aslak Bolt på vegne av erkebispestolen av fru Elsebe, med sine sønners samtykke, de 3/4 av gården som hun hadde arvet etter sin far, herr ridder Otto Rømer. Erkebispestolen ble således eier av hele gården. På den tid sto der på Vidrek et korshus eller mindre kirke, og det indre av Ofotfjorden nevnes som Vidrek sogn. Korshuset eksisterte ikke i 1589.

I skattemantallet for Ofoten for 1521 er oppført 17 skattytere, bl.a. Merette på Vidrekom, som var den eneste skattyter i det nåværende Ankenes Herred, med en skatt på 12 lodd sølv. Samme skattebeløp hadde eneoppsitteren på Kello (Tjelle), Gulbrand, og hovedoppsitteren på Yilende (Liland), Oluff. De øvrige skattedebitorer, som alle bodde i det nåværende Evenes herred, hadde skatter fra 1/2 lodd til 9 lodd sølv.

I 1567 forandredes gårdenes skyld betegnelse fra spann og ører til wog, pund og mark. Skattene ble hovedsaklig betalt med tørrfisk. Vidreks skyld ble satt til 3 wog fiskeleie.

(Forts. i neste nr.)

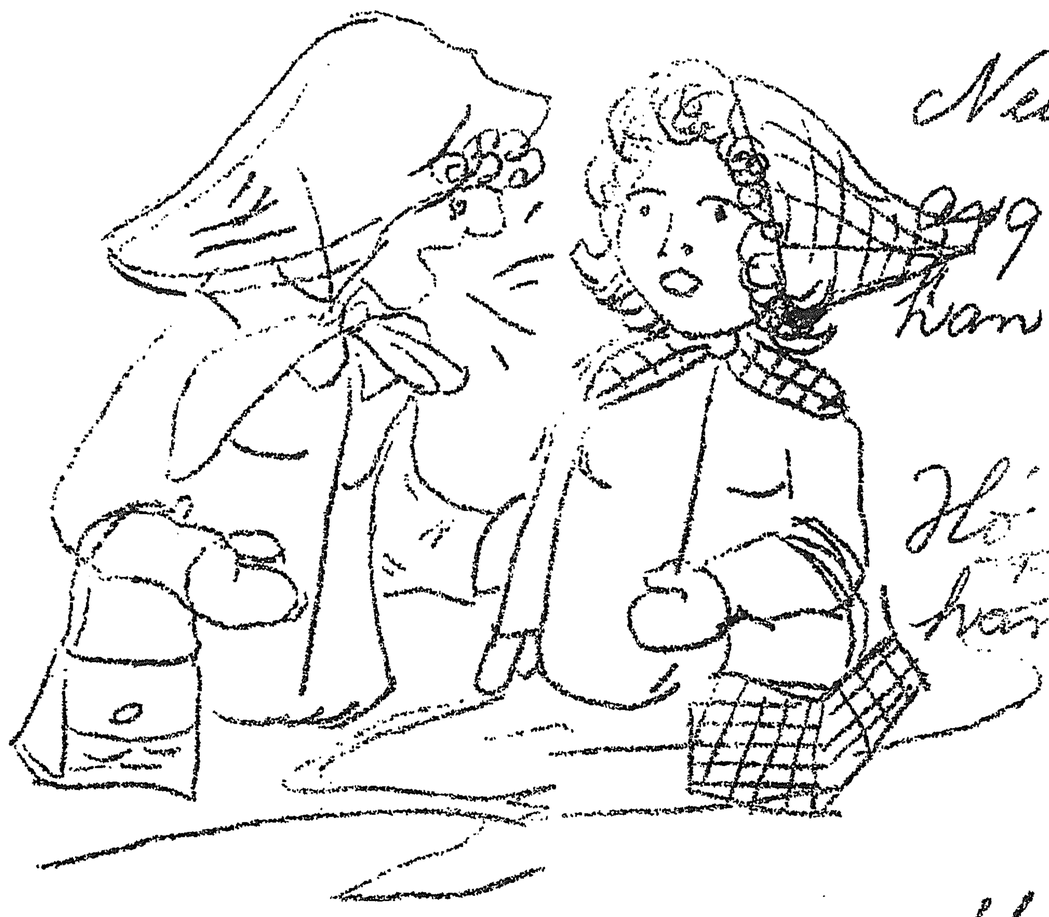

Kjæringan:
Nei, du å du ken
og han Nils vart i dag,
han fann et hår i suppa!

Hø, og fø et hår i suppa
han gjøn fann en kam
i grøten, han.

Men du dattu du,
ho Kari, ho blei det ao,
Ja, du kan gjerna spørr, ho vart gift
Hei inne i fjorden med en kjørnekar, og
ho har det som ei drømning. Mannen vil
ikkje ka godt han skal gjør ho. Han lar
ho nesten ikkje klipp i arbeid heime.
Han lagar mat og skella hus og lar ongan
med seg ut så ho kan få skell med sitt
i ro og fred, ja du snakka om å vøre heldig

Men sønnen din, han Per ken gikk det han i
Å, du må ikkje snakk, han vart gift
med ell troll inne i fjø bygen. Ho gir
han ikkje levandes fred. Ho forlange
at han skal hjelpe til med alt i huset,
lage mat, ja tel og med fa ongan
med ut så ho får kvile seg midt på
lyse dagen. Ja, han vart ella sokt
han Per stakkars.

Selvfölgelig bruker Vidrekfolk

Ankenes Sparebank.

Telefon 44055 Narvik
" 52325 Bjerkvik

Hva skal du i byen
viss du ikke stikker innom oss?

A.L. KOLFLAATH A.S

Telefon 41074

Vidrekdamene
går ikke over bekken etter vann.
De steller håret på

Håkvik Hårsenter.

Telefon 59265

Når du bruker bussen
må du passe tida.
Kjöp klokka hos oss.

Karoliussen.

Telefon 43930

Rieber og Vidrek, sier du?
Deer helt avhengig av hverandre.

Arnøy & Co

Telefon 42281

Vidrekfolk på bytur går alltid
innom

J. Revold a/s

Telefon 41080

På våre faste fredagsturer
til Vidrek tar vi så
gjerne med varer
til deg også.

A. Antonsen.

Telefon 56154

Skal du bygge,
ta sementvarer hos oss.
Våre biler kommer frem
der selv hesten må gi opp.

Narvik Cementvarefabrikk.

Telefon 42935

En „merkesak" i 1980.

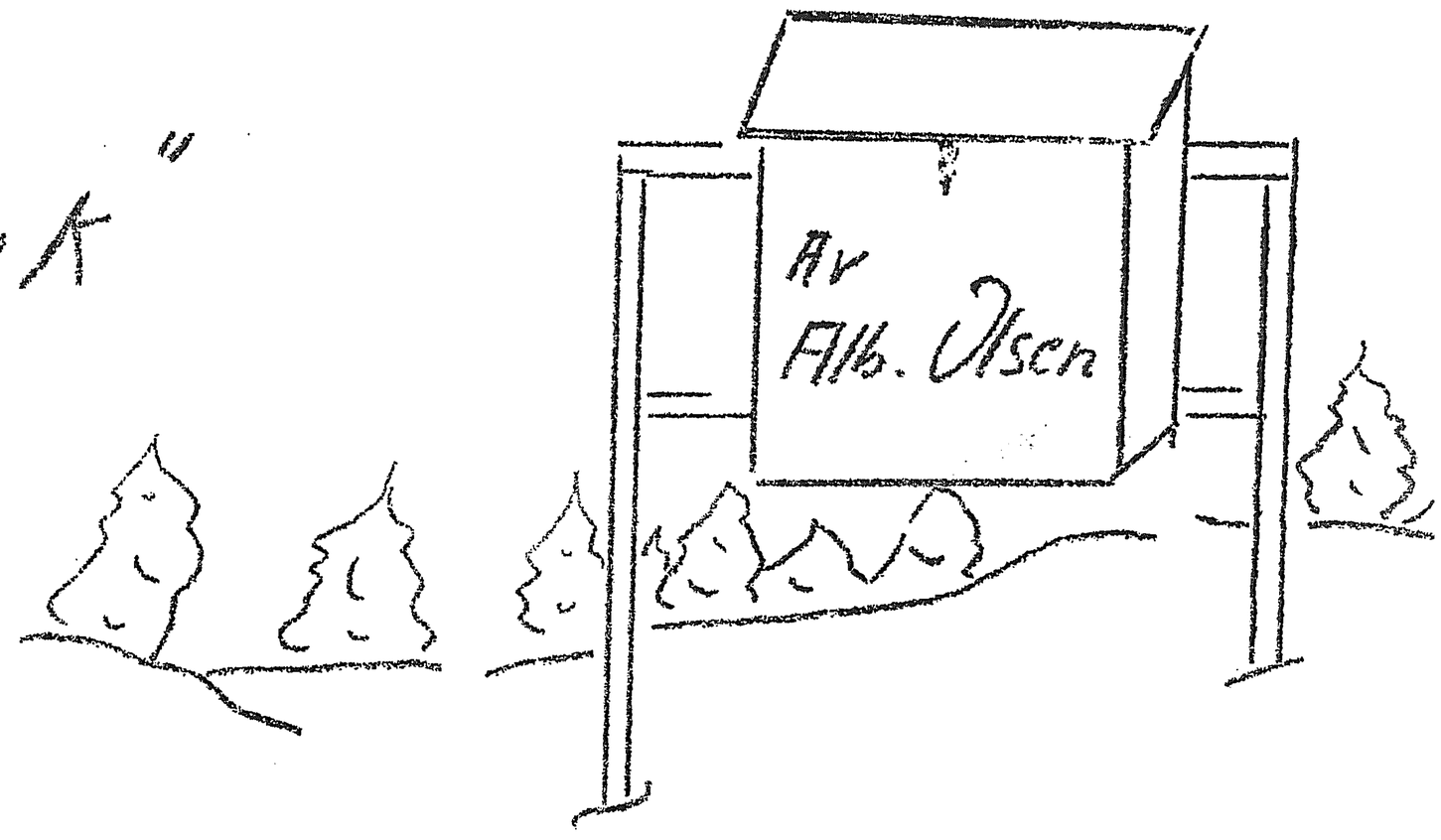

Tilfellet er ikke enestående. Vidrek du finner det både i bygd og by over det ganske land.

Dette hörtes mest ut som en gåte, og kan nå forelöbig bar være det.

Her om dagen, nå ja det var vel nermere bestemt i adventa hövde det seg slik at jeg skulle distribuere noen trykksaker. Disse skulle legges i en del postbokser bort gjennom bygda. Mörkt og svart var det som det seg hör og bör på denne årstida, me likevel mente jeg at dette skulle enkel sak. Bare kjent folk og gamle naboer alle sammen.

Ja ja, så for jeg nå der og distribuerte fra kasse til ka Så lenge jeg hadde med "randbebyggelse" å gjöre gikk det greit, et hus, en boks, som sagt en kjenner jo enda sine sambygdinger. Nei, det var da jeg nermet meg „sentrum" at problemene meldte seg. De var da konsentrasjonene av bokser ble fra to og opp til flerfoldig - jeg klarte nemmelig ikke å lese navnene. Rett skal være rett, de var noen jeg kunne tyde, men ikke mange. Fram med lommelökta. Men trur du det hjalp, ikke det grann. Små sirlige bokstaver gikk ett, umulig å tyde. Men her får nokk et noe svekka syn ta meste skylda. Att og fram er like langt - heim etter brillan. Jau da, nå kom de fram både den eine og den andre, og hver fikk fåhåpentligvis sitt.

For meg var nå dette en engangsak , men for den somer fremmed og daglig skal stå for uddeling kan det nokk av og til vær problem. Skulle et brev havne i feil boks, som nokk har hendt den seinere tida ,kunne det före til at naboen av vanvare får innblikk i både ökonomiske og andre private hemmeligheter. Kanske ikke så b i disse på ære og samvitighetens dager. Moralen her må bli at st og kanske stygge bokstaver er mere tjenlig en de fine små.

I grunnen så setter vel ingen av oss nokk pris på post boksen, denne samfunnets tjener. Han henger der i storm som i stil natt som dag, kanske litt bongla og skjeiv, men alltid berett. Höflig og forekommende löfter han på lokket for höy og lav, og tar imot så langt som plassen rekker.

Til syvende og sist er den nå vår viktigste kontakt med resten samfunnet. Dit kommer "Gustavinden", Ofotens tidende og Fremover. Dit kommer det brevet vi så lenge har venta på, - også det som gjerne kunne vore foru en. Stort sett gjennem den passerer alle vårre private gleder og sorger. Den er som en skriftefar, hit må vi med de bekymringer vi må dele med andre, og her henter vi glede og kanske også tröst.

Får vi feilmed TV en, sny på skjermenog uklår tekst. Til reparatören med den. Fusker telefonautomaten, eller linja e sprengt. På feilmeldinga. Derimot er folk rundt om i landet kas ikke så nöye med om post budet mågrave seg ned gjennem snyskave til en boks hvor vind og ver har herja med teksten, eller om li rekker til kneen.

Når en slik bokse blir merket så er det nå helst famili overhode som blir omtalt. Er man i den stilling en lever i ekt med noen, bör også - fellen takes med. Skulle denne forbindelsen ha fört til flere navn, kan også disse föres opp - så langt plas rekker. Det blir jo samtidig som en slektstavle, og farende fo kan danne seg et bilde av hygga og trivselen i bygda. Slik se er det nesten ikke måte på hva en slik kasse kan nyttes til.

Det er ingen regel uten unntak, og den kan en også få praktisere her. Et gammelt ordtak sier at du skal först feie fo din egen dör, - men det skal du ikke tanå nöye. Da gjerne et ta hos naboen först når du nå engang er igang med skofla. Han (ho) kanske ikke så god i ryggen, eller så stö på foten som för. De tilgir deg sikkert om du også feier for deres kasse. Engang kan også turen komme til deg.

Fortsatt god vinter til alle, - med mye "Gustavind".

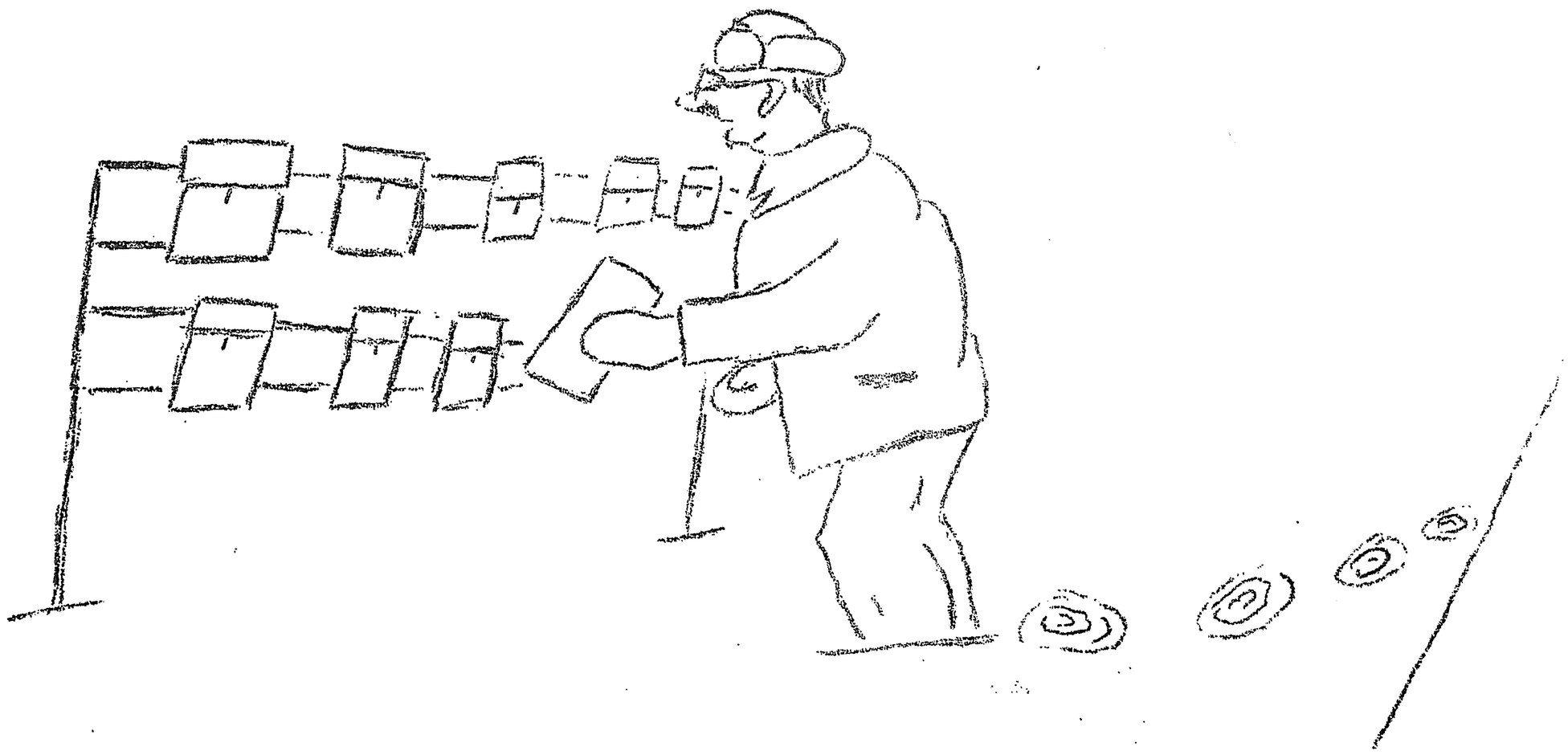

Austavind's Flirer!

-Hör her, Anton, jeg har hört rykter om at du kaller meg for ei rotte. Det er mer enn jeg kan tåle- og derfor utfordrer jeg deg til duell. Du kan få velge våpen. - Tja, hva sier du til rottefeller?..

Presten ringte til renholdsverket: Det ligger et dödt esel i gaten utenfor her,-- Vel, svarte de på renholdsverket,er det ikke presten som pleier ta hånd om de döde?--Joda, men vi kontakter gjerne de pårörende först...

Hvor mange barn har egentlig Johnsen?-- Vel, så vidt jeg vet har han tre kontant og to på avbetaling.....

En skotte vant en gang en stor gevinst i et lotteri. Dette må feires, sa han og slo opp på champagne i ordboka.-.-.

En tömmerhogger hadde falt og hugget seg ganske stygt i baken. Han måtte til lege, og denne undret seg på hvordan han hadde klart og hugge seg sjöl i baken: For en nevenyttig kar er intet umulig doktor.....

Emil kom til presten og sa at det var blitt forökelse i familien. Presten så etter i bökene sine og så at dette var Emils 11. barn.
Men Emil forklarte at han lå langt etter sin bror- han hadde 17 barn.
Presten ble forbauset og sa:
Med samme kone?
Emil svarte med et sjenert smil:
-Ah nei, vi har da hver vår.....

Politikeren snakketom inflasjonen. Han sto på talerstolen, viftet med en 100-lapp og ropte forbitret:
-Etterhvert, folkens er ikke denne verd mer enn 40 kroner!
dDa reiste en eldre herre seg i salen: - Jeg tror nok jeg vil by deg 50 kroner for den.....

- Kan vi få leke her mor?--- Oles mor har ikke flere nervepiller!---------

Mannen kom inn på apoteket og leverte to resepter, en for medsin til kjerringa- og en for medisin til mærra. Og så sa han:- De får merke medisinene skikkelig, for det blir ikke bra hvis mærra blir dårlig nå midt på sommeren!--------

Og så var det kona i Hammaröy som sa til mannen sin: Når en av oss döyr, flötta æ tel Bergen tel ho Lisa! .....

OMCO.